

ESF VAHENDITEST RAHASTATAVA TÄISKASVANUTE TÄIENDUSKOOLITUSE ÕPPEKAVA

1. Üldandmed

Õppeasutus:	Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskool
Õppekava nimetus: (venekeelsetel kursustel nii eesti kui vene keeles):	Käsitöötoote disainimine taaskasutusmaterjalidest
Õppekavarühm: (täiendus- koolituse standardi järgi)	Moe-, sise- ja tööstusdisain
Õppekeel:	Eesti keel

2. Koolituse sihtgrupp ja õpiväljundid

Sihtrühm ja selle kirjeldus ning õppe alustamise nõuded. *Ära märkida milliste erialaoskuste, haridustaseme või vanusegrupi inimestele koolitus on mõeldud ning milline on optimaalne grupi suurus; ära tuua kas ja millised on nõuded õpingute alustamiseks.*

Sihtrühm:

- omab vähemalt põhiharidust
- omab algteadmisi tekstiiltehnikatest
- eelistatud vanus 50+
- kelle ükselatusallikas on käsitöö

Grupi suurus kuni 12 inimest

Õppe alustamise nõuded:

Õppima võib asuda isik, kes omab vähemalt põhiharidust ja algteadmisi tekstiiltehnoloogilistest töövõtetest. Koolitused on mõeldud täiskasvanutele, kes ei õpi kutseõppeasutuses, rakenduskõrgkoolis või ülikoolis tasemeõppes.

Õpiväljundid. *Õpiväljundid kirjeldatakse kompetentsidena, mis täpsustavad, millised teadmised, oskused ja hoiakud peab õppija omandama õppeprotsessi lõpuks.*

- lähtuvalt tekstiiltehnoloogiast valmistab ette töökoha ja valib tööks vastavad materjalid ja abivahendid;
- planeerib töökäigu, tööde järjekorra ja tööülesande täitmiseks võimaliku aja- ja materjalikulu ning dokumenteerib tööde järjekorra ja märgib üles tegelikult töö valmimiseks kulunud aja;
- koob telgedel ja viimistleb sobivat tehnoloogiat kasutades kavandi või tööjoonise alusel taaskasutusmaterjalidest ja tootmisjäakidest kangaid, kasutades ergonoomilisi ja ohutuid töövõtteid;
- valmistab sobivat tehnoloogiat kasutades kavandi või tööjoonise alusel taaskasutusmaterjalidest erinevaid trükitud esemeid ja kangaid, arvestades kvaliteedinõuetega;
- viimistleb ja hooldab trükitud kangaid ja esemeid, arvestades materjali iseloomu ning eseme otstarvet;
- õmbleb taaskasutusmaterjalidest sobivat tehnoloogiat kasutades kavandi või tööjoonise alusel lihtsalõikelisi esemeid ja aksessuaare, arvestades kvaliteedinõuetega, viimistleb esemed nõuetekohaselt;
- kasutab ergonoomilisi ja ohutuid töövõtteid, järgib töövahendite kasutamishügieeni ning säästlikku materjali kasutamist ning keskkonnahoiu põhimõtteid;

- valib ideed, vormistab kavandid ja arvestab toodete kujundamisel sihtgrupiga;
- vormistab tooted (pakendab ohutult ja esteetiliselt, koostab kasutusjuhendi jne);
- kujundab toote ja/või teenuse hinna
- Pildistab oma tooteid, kasutades olemasolevaid tehnilisi võimalusi. Oskab valida toote eksponeerimiseks sobiva tausta ja stilistilise lähenemisviisi.
- leiab võimalusi oma toote ja/või teenuse müügiks, oskab hinnata müügikanali sobivust toote turundamiseks; leiab sobivaid võimalusi tooteid ja/või teenuseid tutvustada

Opiväljundite seos kutsestandardi või tasemeõppe õppekavaga. *Tuua ära vastav kutsestandard ning viide konkreetsetele kompetentsidele, mida koolitusega saavutatakse.*

Kutsestandard: Tekstiilkäsitöö sell, tase 4

B.2.2 Tekstiilitoodete ja -teenuste turundamine

Tegevusnäitajad:

- 1) leiab oma tootele ja/või teenusele sobiva sihtgrupi;
- 2) leiab oma tootele ja teenusele sobivaima teostusviisi lähtudes sihtgrupist, oma oskustest, tootmisbaasist ja tasuvusest;
- 3) vormistab toote (pakendab ohutult ja esteetiliselt, koostab kasutusjuhendi jne);
- 4) kujundab toote ja/või teenuse hinna;
- 5) leiab võimalusi oma toote ja/või teenuse müügiks, oskab hinnata müügikanali sobivust toote turundamiseks;
- 7) leiab sobivaid võimalusi tooteid ja/või teenuseid tutvustada;

Tekstiilkäsitöö sell, tase 4 Kohustuslik kompetents

B.2.1 Tekstiilist käsitööesemete valmistamine

Tegevusnäitajad:

- 1) visandab oma idee ja/või loeb etteantud kavandeid;
- 2) koostab etteantud eseme või kavandi põhjal töö käigu/juhendi koos täiendavate lisadega (skeemid, lõiked või joonised);
- 3) valmistab tööülesandest lähtuvalt ette vajalikud materjalid ja tarvikud;
- 4) järgib materjalikasutuses säästlikkuse ja keskkonnahoiu põhimõtteid;
- 5) planeerib tööde järjekorra ja tööülesande täitmiseks kuluva aja;
- 6) valmistab tööjoonise alusel eseme, kasutades sobivaid töövahendeid ja materjale;
- 7) töötab seadmete ja töövahenditega turvaliselt ja ergonoomiliselt;
- 8) järgib seadmete, töövahendite ja -riistade kasutamishuuludeid ning hooldusnõudeid.

Teadmised:

- 1) tekstiilmaterjalide omadused, kasutusala ning hankimise allikad;
- 2) materjalikulu arvestuse põhimõtted;
- 3) kanga kujundamine (viltimine, vanutus);
- 4) tekstiilide viimistlus ja hooldusnõuded.

Tekstiilkäsitöö sell, tase 4 Valitav kompetents B.2.4 Õmbluskäsitöö

Tegevusnäitajad:

- 1) õmbleb kodutekstiile (aknakatted, padjad jm);
- 2) kasutab sobivaid töövõtteid erinevate omadustega materjalide õmblemisel nii käsitsi kui masinaga.

Valitav kompetents B.2.5 Kanga rakendamine ja kudumine

Tegevusnäitajad:

- 1) seab kangasteljed töökorra;
- 2) koostab rakenduse ja rakendab kangasteljed;
- 6) dokumenteerib oma tegevuse erinevate kangaste kudumisel (nn tööpass: töökirjeldus, tegevuste kaardistamine).

Teadmised:

- 1) kangastelgede ehitus ja lisatarvikud (nt käärpuud);
- 2) materjalide käitumine erineva sidustega kangaste puhul kangastruktuuride moodustamisel;
- 3) käsitsi kootud kangaste kasutusala;
- 4) kangakudumises ettetulevad vead ja nende kõrvaldamise viisid;

5) käsitsi kootud kangaste viimistlusvõtted;

Valitav kompetents B.2.7 Tekstiiltrükk

Tegevusnäitajad:

- 1) hindab kavandi teostatavust trükitehnikas;
- 2) valib materjalid ja töövahendid, valmistab ette töökoha trükkimiseks;
- 3) koostab kanga rapoori;
- 4) trükib paku ja siiditrüki raamiga;
- 6) segab värvid vastavalt kavandile, järgides retsepti;
- 7) trükib üksikesemeid ja meetrikangast;
- 8) kinnitab värvi ja viimistleb kanga.

Põhjus. *Tuua põhjus koolituse sihtrühma ja õpiväljundite valiku osas*

Taaskasutusmaterjalid tekstiilitoodete disainimisel ja valmistamisel on üha kasvav suundumus. Tehnoloogiliste oskuste olemasolul on see suurepärane võimalus keskkonnasäästlikult ja väiksemate kuludega disainida, valmistada ja arendada uusi tooteid. Samuti on mitmed tekstiilitööstused huvitatud oma tootmisjäätmete ära andmisest või madala hinnaga müümisest, see on tööstustele majanduslikult kasumlikum kui nende utiliseerimine, põhiliselt siis ladustamine prügimäele või põletamine prügipõletusjaamades.

Koolituse sihtrühm on valitud lähtuvalt sellest, et käsitöö valdkonnas on palju erialase hariduse ja ettevalmistuseta inimesi, kellel on vähesed tehnoloogilised oskused, sellest tulenevalt on ka nende võimalused täita erinevaid tellimusi ja tarbijate soove üsnagi piiratud. Tihti jäävad need käsitöölised hätta ka sellega, et kujundada oma töödest turule sobivaid tooteid, samuti ei tulla tihti toime müügiks ettevalmistavate tegevustega. Esemid küll tehakse, kuid müümisel jäädakse üldiselt hätta, turundamise kui tervikliku tegevuspaketi analüüsimine on väga vajalik elatist teenivale käsitöölisele. Koolituse põhiline eesmärk on aidata osalejatel toodete kujundamisel (edaspidi arendamisel) õppida nägema ja kasutama mitmesuguseid taaskasutusmaterjalide võimalusi, kasutades ja omavahel kombineerides erinevaid tekstiiltehnoloogilisi oskusi.

Õpiväljundid on valitud kutsestandardi Tekstiilkäsitöö sell, tase 4 põhjal, sest selles on välja toodud nii erinevate tekstiiltehnoloogiate tegevusnäitajad ja kompetentsid kui toodete arendamise ja turundusega seotud tegevused.

3. Koolituse maht

Koolituse kogumaht akadeemilistes tundides:	230
Kontaktõppe maht akadeemilistes tundides:	160
sh auditoorse töö maht akadeemilistes tundides: (õpe loengu, seminari, õppetunni või koolis määratud muus vormis)	46
sh praktilise töö maht akadeemilistes tundides: (õpitud teadmiste ja oskuste rakendamine õppekeskkonnas)	114
Koolitaja poolt tagasisidestatava iseseisva töö maht akadeemilistes tundides:	70

4. Koolituse sisu ja õppekeskkonna kirjeldus ning lõpetamise nõuded

Õppe sisu ja õppekeskkonna kirjeldus. *Tuua sisu peamised teemad ja alateemad sh eristada auditoorne ja praktiline osa. Esitada õpiväljundite saavutamiseks vajaliku õppekeskkonna lühikirjeldus. Loetleda kursuse kohustuslikud õppematerjalid (nt õpikud vmt) kui need on olemas. Kui õppijalt nõutakse mingeid isiklikke õppevahendeid, tuua ka need välja.*

Õppe sisu:

Teemad ja alateemad:

- **Õmblemise põhilised tehnoloogilised töövõtted.** Lihtühendusõmblus, pesuõmblus, kappõmblused, pitsi ühendamine riidele (ääre- ja vahepits). Palistused. Kantide õmblemise tehnoloogiad. Õmblemise seosed teiste tekstiilkäsitöö tehnoloogiatega. Auditoorne töö 4 tundi, praktiline töö 5 tundi, iseseisev töö 4 tundi
- **Taaskasutusmaterjalidest esemete õmblemine.** Sisutustekstiilid, aksessuaarid. Erinevate tootmisjääkide ja tekstiilmaterjalide kasutamine õmblustöös. Lapitehnika erinevad töövõtted Auditoorne töö 3 tundi, praktiline töö 14 tundi, iseseisev töö 8 tundi
- **Tekstiiltrüki tehnikad ja viimistlusvõtted.** Tekstiiltrüki erinevad võimalused. Auditoorne töö 1 tund.
- **Trükkimiseks vajalikud ja sobilikud töövahendid ning materjalid.** Töökoha ettevalmistamine. Tööks sobivate materjalide ja töövahendite valik. Taaskasutusmaterjalid trükkimiseks. Värvikeemia tööohutus ja hoiustamine. Auditoorne töö 1 tundi.
- **Trükkimise töövõtted.** Kompositsioonivõtted ja eseme kavandamine. Sobiva tehnoloogia valik praktilise töö tegemiseks. Pakutrükk. Marmoriseerimistehnika. Erinevad mustripinna kujundamise töövõtted. Sulepind. Nonparellpind. Vabakäelised kujundid. Türgi kivid. Sidumisbatika ja vahabatika. Auditoorne töö 2 tund, praktiline töö 8 tundi, iseseisev töö 6 tundi
- **Kanga rakendamine, kudumine ja viimistlemine.** Taaskasutusmaterjalidest algsidustes erinevate kangaste ja esemete kudumine ning viimistlemine. Trükitud lõimega kangas. Auditoorne töö 8 akadeemilist tundi, praktiline töö 30 akadeemilist tundi, iseseisev töö 12 akadeemilist tundi.
- **Mänguasjade valmistamine kombineeritud tehnikates taaskasutusmaterjalidest.** Auditoorne töö 2 akadeemilist tundi, praktiline töö 16 akadeemilist tundi, iseseisev töö 8 akadeemilist tundi.
- **Ideede genereerimine ja valik.** Ideede hankimise allikad ja meetodid (analüüs, tootemi-meetod, ajurünnak, ideepank) sh ingliskeelsete infoallikate kasutamine. Ideekavandid ja nende analüüs. Ideede vastavus sihtgrupile, sündmusele, ajale. Auditoorne töö 4 akadeemilist tundi, praktiline töö 10 akadeemilist tundi; iseseisev töö 8 akadeemilist tundi
- **Sobivas tekstiiltehnikas toote prototüübi kujundamine ja teostamine.** Ideede genereerimine, kavandamine ja toote prototüübi valmistamine. Auditoorne töö 10 akadeemilist tundi, praktiline töö 20 akadeemilist tundi; iseseisev töö 20 akadeemilist tundi
- **Tootefotograafia põhimõtted, oma toodete pildistamine.** Tootefotograafia põhimõtete tutustumine, erinevate stilistiliste lähenemisviiside tutvustamine. Oma tootele sobiva stilistika leidmine olemasolevaid tehnilisi võimalusi ja toote iseloomu arvestades. Kodustuudio ettevalmistamine ja toote pildistamine keskkonnas. Auditoorne töö 3 tundi, praktiline töö 5 tundi, iseseisev töö 4 tundi.
- **Toote turustamine:** sihtgrupp, sihtgrupi määratlemine, elustiil, hoiakud, väliste tegurite mõju ostukäitumisele, sihtturundus. Auditoorne töö 8 akadeemilist tundi, praktiline töö 6 akadeemilist tundi

Õppekeskkonna kirjeldus:

Auditoorne töö (loengud, seminarid) toimub esitlemiseks vajaliku tehnikaga varustatud õppeklassis. Praktilise töö protsess toimub kahes kangakudumise klassis, kus on kangasteljed, lauateljed, kääruud ja muud kangakudumiseks vajalikud tarvikud. Õmblusmasinad, niidid, käärid, lõikematid, lõikekettad, märkimisvahendid, aurutriikraud. Trükkimiseks sobilikud töölaudad, kilematerjalid, jooksev vesi ja vee soojendamise võimalus, pesukausid, madalad

vannid, kuivatusrestid, triikraud, triikimislaud, digitaalne kaal, trükivärvid, värvianumad, abikangad, trükipakud, puitklotsid, linoleum, liim, trükivärvi lahusti, destilleeritud vesi, tapeediliim, marmoriseerimispulber ja –värvid, kummikindad, elektripliit, riidevärvid, majapidamispaper. Iseseisev töö vastavalt õpilase enda võimalustele kas kodus (oma ettevõttes) või koolis.

Õppematerjalid ja tööproovide kudumise jm juhendid koostavad koolitajad.

Kasutatav õppekirjandus Kelpman, M. *Kangakudumine* (1998); Mälksoo, L. *Kangakudumine* (1973), Dixon, A. *Kangakuduja käsiraamat ...* (2009), Tervonen, A. *Kangad* (2016), Jüssi Osawe, V. *Loometöö turunduse käsiraamat: Teeme ära!* (2015), Rehepapp, M. *Disainispikker* (2012), Ohvril, T. *Väikeettevõtja turundusest* (2012)

Nõuded õppe lõpetamiseks, sh hindamismeetodid ja –kriteeriumid. *Nõutav on vähemalt 70% kontaktundides osalemine ja õpiväljundite saavutamise hindamine. Õppijale väljastatakse õppe lõpetamise nõuete täitmisel tunnistus.*

Õpingute lõpetamiseks õpilane:

- Koostab juhendi alusel õpimapi: 10 erinevat tööproovi või esemenäidist taaskasutusmaterjalide kasutamisest tekstiilesemete disainimisel koos materjalinäidiste ja tööjuhustega;
- teostab vabalt valitud tekstiiltehnoloogias 3 toote prototüüpi koos tooteinfoga;
- koostab valminud toodete kohta esitlusmapi: ideekavand, materjalide näidised, materjalide arvutused, tööjoonised, tööprotsessi kirjeldus ja fotod, tootefoto(d), sihtgrupi ja müügikanalite kirjeldus, hinna arvutus;
- esitleb õpimappi, valminud toodete prototüüpe ja esitlusmappi.

Õpimapi, valminud esemeid ja esitlusmapi esitlemist hinnatakse mitteeristavalt.

5. Koolitaja andmed

Koolitajate andmed.

Inna Raud, lõpetanud Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemias rahvusliku tekstiili eriala (2010) ja pärandtehnoloogia magistriõppe (2014). Alates 2014. aastast Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskoolis käsitöö õppekavarühmas kutseõpetaja (kangakudumine, vöökudumine, kavandamine ja tootearendus) ja Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemias lektor (kangakudumine, tikkimine, erialakompositsioon, rahvarõivaalane õpetus ja nõustamine)

Sandra Urvak, lõpetanud Taideteollinen Korkeakoulu fotokunsti erialal (2006), Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia rahvusliku tekstiili eriala (2016), tegutseb vabakutselise fotograafina ning õpetab Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskoolis käsitöö õppekavarühmas ja Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemias fotograafiat ning on samal erialal mentorkoolitaja Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidus.

Mari Pukk, lõpetanud Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskooli tekstiilkäsitöö eriala, Rahvakunsti- ja käsitöömeister tekstiili alal 4. tase, töötab Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskoolis tekstiili eriala aineõpetajana.

Ingrid Uus, lõpetanud Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemias rahvusliku tekstiili eriala (2004). Rahvakunsti- ja käsitöömeister tekstiili alal 6. tase. Alates 2008. aastast Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskoolis käsitöö õppekavarühmas kutseõpetaja.

Õppekava koostaja:

/ees- ja perenimi, amet, e-mail/

Ingrid Uus

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti
tuleviku heaks

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskooli käsitöö õppekavarühma koordinaator
uus.ingrid@gmail.com